

بررسی سبک گفتاری زنان قزوین بر اساس دو متغیر سن و تحصیلات**واژگان کلیدی**

* سبک

* زبان و جنسیت

* زبان زنان

* سن

* تحصیلات

شبنم بشارتی * besharati1982@gmail.com

دانشجوی دکتری زبان شناسی دانشگاه آزاد واحد تاکستان

دکتر سیده نازنین امیر ارجمندی

استادیار دانشگاه آزاد واحد تاکستان

دکتر مرجان طاهری اسکویی

استادیار دانشگاه آزاد واحد تاکستان

چکیده

زبان یک عامل اجتماعی و ارتباط دهنده بین انسانها است. در بین افراد سبک های گفتاری متفاوتی وجود دارد که این تفاوت ناشی از موقعیت و بافتی است که در آن قرار می گیرند. هدف پژوهشگران، بررسی سبک گفتاری زنان شهر قزوین در موقعیت های مختلف بوده است. آنها در بررسی های خود به دنبال آن بوده اند که، انواع سبک گفتاری زنان قزوین چیست و چه رابطه ای بین سبک گفتاری با سن و تحصیلات زنان شهر قزوین وجود دارد؟ در این مقاله ابتدا مفاهیم کلیدی پژوهش از جمله: سبک، زبان و جنسیت و دلایل پیدایش گونه های زبانی - جنسیتی بیان شده و سپس به بررسی دو متغیر سن و تحصیلات و تاثیر آن در سبک گفتاری زنان قزوین پرداخته ایم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1- مقدمه:

زبان پدیده بسیار پیچیده ای است که می تواند افراد یک جامعه را به یکدیگر پیوند داده و یک واحد اجتماعی بوجود آورد. در نیمه قرن بیستم با ظهور زبانشناسانی چون لباو¹ و فیشمن² تأثیر عوامل اجتماعی در ساخت و کاربرد زبان، به طور جدی مورد توجه قرار گرفت. برخی زبان شناسان از جمله فیشمن و هادسن³ بین دو اصطلاح جامعه شناسی زبان و زبان شناسی اجتماعی تمایز قائلند. زبان خاص انسان است یا به عبارت دیگر، زبان نوعی رفتار اجتماعی انسان می باشد. امروزه زبان شناسی ابعاد وسیعی را در بر می گیرد، که یکی از آنها مطالعه زبان اجتماع است. مسأله ای که باید در اینجا به آن اشاره کرد، این است که سبک گفتار در جوامع زبانی در بین افراد متفاوت است که این امر به عوامل غیر زبانی همچون سن⁴، تحصیلات⁵، جنسیت⁶ و فرهنگ⁷ مربوط می گردد. این تحقیق از این لحاظ دارای اهمیت است، که می توان رابطه ای میان متغیرهای غیر زبانی سن و تحصیلات در کاربرد زبان در مکالمات روزمره زنان قزوین در چارچوب زبان شناسی اجتماعی برقرار ساخت. این تحقیق رابطه بین سبک گفتاری را با توجه به دو متغیر سن و تحصیلات بررسی می کند. در این تحقیق نگارندگان ابتدا انواع سبک گفتاری را بر اساس نظریه لباو(1972) مطرح کرده، و سپس به بررسی دو متغیر سن و تحصیلات و تأثیر آن در سبک گفتاری زنان قزوین پرداخته اند. در این تحقیق جامعه آماری 100 نفر از زنان 20 الی 40 سال بوده و با دو متغیر تحصیلات (دانشگاهی و غیردانشگاهی) مورد بررسی قرار گرفته اند. در این پژوهش از روش میدانی و پرسشنامه برای گردآوری داده ها از جامعه آماری انتخاب شده است. سوالات مطرح در این مقاله این است که: چه رابطه ای بین سبک گفتاری زنان قزوین و سن آنها وجود دارد؟ مساله زبان و متغیرهای اجتماعی آن، از مسائل بسیار جدید و به روز و مورد توجه جامعه شناسان زبان بوده و بررسی های بسیاری در این زمینه در حال انجام شدن است. چارچوب این پژوهش مبنی بر نظریه لباو(1972) می باشد.

2- مفاهیم کلیدی پژوهش

2-1 سبک¹

سبک از جمله عواملی است که به کاربرد زبان در موقعیت های اجتماعی گوناگون مربوط می گردد. به طور کلی زمانیکه از گونه های زبانی متفاوت در موقعیت ها و بافت های اجتماعی مختلف استفاده می شود، در اصطلاح آن را سبک می نامند. به طور کلی زبان شناسان بین 3 تا 5 سبک برای زبان های مختلف قائل شده اند. یکی از مشهورترین لایه بندی های سبکی مربوط به لباو است. لباو به پنج سبک A و B و C و D و \bar{D} در زبان قائل است. سبک A یا سبک محاوره ای²، سبکی است که شخص در گفتار روزمره به کار می برد. سبک B یا سبک محتاطانه (نیمه رسمی)³، سبکی است که شخص در مواجهه با مصاحبه گر به کار می برد و طبیعی است که در چنین سبکی میزان توجه شخص به گفتار زیاد است. سبک C یا سبک خواندنی⁴، سبکی است که در آن شخص متن را می خواند، این سبک معمولاً برای تحقیق روی گوناگونی های آوایی مورد استفاده قرار می گیرد. بدین ترتیب که پژوهشگر متن را تهیه می کند و مؤلفه های مورد نظر خود را در آن متن می گنجد تا گویشوران با خواندن آنها تنوعات آوایی را منعکس کنند. سبک D و \bar{D} که میزان توجه به گفتار در آنها خیلی بالاست، رسمی ترین سبک ها هستند. در سبک D افراد با دقت زیاد فهرستی از واژه ها⁵ را می خوانند (که حاوی واژه هایی هستند که به لحاظ گوناگونی آوایی مورد توجه پژوهشگر است) و در سبک \bar{D} که بیشترین میزان توجه به گفتار را می توان در آن مشاهده کرد، فهرستی از جفتهای کمینه واژگانی⁶ خوانده می شود و این با تأکید روی تفاوت بین دوگونه یک متغیر زبانی است (لباو 1972، به نقل از مدرسی، 1368: 190).

1. style 2. colloquial 3. semi formal 4. reading 5. index verborum 6. minimal pairs word list

2-2 زبان و جنسیت

راه های متفاوتی برای به کارگیری زبان وجود دارد، اما جزئی از آنها از نظر کاربردی و زیبایی شناختی یا اخلاقی بر سایر راه ها برتری دارند. یکی از عوامل غیر زبانی دیگر که بر روی گفتار تاثیر بسیار زیادی دارد، جنسیت است. گفتار زنان در هر جامعه زبانی از گفتار مردان متمایز است. زنان نسبت به رفتار زبانی خود، از حساسیت بیشتری نسبت به مردان برخوردارند و از صورتهایی که اعتبار اجتماعی پائینی دارند، کمتر استفاده می کنند. زنان سعی در کاربرد ویژگی های زبانی معتبر داشته و به سبب نقشی که در آموزش زبان به فرزندان خود دارند، این ویژگی ها را به آنان منتقل می نمایند. اغلب تفاوت های جنسیت بنیاد زبانی در حوزه واژگان است. زنان از دشنام و واژگان منفی دوری می کنند. زنان در مسیر اصلی حرکت کرده و به انحراف کشیده نمی شوند. مردان صفاتی چون با استعداد¹ و الهی² را به کار برده و خانمها صفاتی چون قشنگ³ و دلپسند⁴ رابه کار می برند (یول⁵، 1996: 20-21).

1-2-2 زبان زنان⁶

قبایل بسیاری (از جمله قبایل کارائیب⁷) در Small Antilles اعتقاد دارند، که زنان و مردان به زبانهای مختلفی صحبت می کنند یا به لهجه های متفاوتی تکلم دارند. لیکاف⁸ به زبان زنان اعتقاد دارد. به اعتقاد وی تفاوت زبانی زن و مرد در سه زمینه واژگان، نحو و تلفظ است. وی مشخصاتی را برای گفتار زنان بیان می کند، که در زیر به آنها اشاره می کنیم.

1- واژه هایی که مورد استفاده زنان می باشد در حوزه علائق آنها قرار دارد مانند: گردگیری،

و...

2- استفاده از کلماتی چون slick (جذاب)، cute (بامزه) از دیگر ویژگی های زبانی زنان است، اما مردان از صفاتی که نشانگر قدرت است چون cool (باحال، معرکه) استفاده می کنند.

1. Brilliant 2. divine 3. pretty 4. nice 5. Yule, G. 6. Women Language 7. Caribs 8. Lake off, R.

3- زنان همواره جمله های خبری را با حالت پرسشی و آهنگ خیزان به کار می برند.

The food is very delicious? isn't it?

4- زنان در گفتارشان از (تردید نماها¹) استفاده می کنند. عباراتی چون well (خوب) ، you know (می دونی)، I think (فکر کنم) این حس را به وجود می آورد که گوینده با اطمینان کامل صحبت نمی کند.

5- استفاده زنان از قیده های کثرت چون (So) بسیار است.

6- گفتار زنان نسبت به گفتار مردان بسیار مؤدبانه تر است. بدین ترتیب که زنان از واژه های زننده یا خشن استفاده نمی کنند و از کلمات خوشایند و مناسب استفاده می کنند (لیکاف، 1973: 51-56).

3-2 گوناگونی² های زبانی

از جمله عوامل گوناگونی های زبانی می توان به موارد زیر اشاره کرد: منطقه جغرافیایی، طبقه اجتماعی، جنسیت، قومیت، سن ، سبک و تحصیلات. جامعه شناس زبان جامعه ی زبانی را شبکه ی در هم تنیده و پیچیده ای از تبادلات زبانی می داند که اعضاء آن دانش و نگرشی مشترک درباره ی الگوهای کاربردی زبان خود و دیگر اعضاء این شبکه دارند (ضیاء حسینی، 1388 : 207). فرامکین³ و رادمن⁴ (1974) عقاید خود را در باره گوناگونی زبان چنین بیان می کنند: که هر فردی دارای گونه زبانی خاص خود می باشد که ویژگی های زبانی او را منعکس می نماید. هر زبان دارای گونه های فردی ، محلی و اجتماعی متفاوتی است . هر فرد با توجه به منطقه خاص جغرافیایی که در آن متولد شده و رشد یافته، ممکن است ویژگیهای زبانی متفاوتی داشته باشد. در یک منطقه معین، عوامل اجتماعی نیز به نوبه خود سبب بوجود آمدن تنوعاتی می گردند که در چارچوب هر یک از گویش ها یا لهجه های جغرافیایی گونه های اجتماعی نیز مطرح می شود که باید مورد بررسی قرار گیرند.

1. hedges 2. variety 3. Fromkin, V. 4. Rodman, R.

1-3-2 متغیر تحصیلات

از جمله عوامل گوناگونی های زبانی متغیر تحصیلات می باشد. نحوه گفتار و رفتار زبانی افراد در یک جامعه مطابق درجه تحصیلات آنها تشخیص داده می شود.

افرادی که از تحصیلات بالایی برخوردارند در گونه زبانی خود از رسمی ترین سبک و از گستردگی امکانات گفتاری استفاده می کنند و قادرند در موقعیت های مختلف گونه زبانی مناسبی را به کار برند. تحصیلات، به خوبی می تواند منش اجتماعی را در یک فرد نشان دهد. به هر میزان که گفتگو رسمی تر باشد به همان اندازه دقت و توجه بیشتری به گفتار می شود و در نتیجه سبک گفتار با سطح گفنگوی تحصیل کرده های جامعه تطابق بیشتری می یابد. سبک گفتگو تحت تأثیر شدید تحصیلات است. در اینجا پژوهشگران لازم می دانند که به نظریه لباو اشاره کنند: در پژوهش جامعه انگلیسی زبان نیویورک به بررسی تبدیل /t/ به /θ/ و همچنین تلفظ /r/ پس از واکه پرداخته شده است. به کارگیری /t/ به جای /θ/ در واژه های /thing/ و /through/ فاقد اعتبار اجتماعی در گفتار اقشار پایین، متوسط و بالا می باشد. در حالیکه وقوع تلفظ /θ/ که ویژگی معتبر است؛ خاص اقشار بالای جامعه می باشد. در همین بررسی به کارگیری /r/ پس از واکه در واژه ای مانند *car* به عنوان یک ویژگی معتبر زبانی توسط قشر اجتماعی بالا به کار می رود. نه تنها تعلق افراد به یک طبقه اجتماعی بلکه واقعیت اجتماعی چون تقلید و تمایل به تشابه برای راه رفتن به طبقات بالای اجتماع موجب تنوعات زبانی شده و میزان به کارگیری /r/ پس از واکه پرداخته شده است. در طبقه متوسط پائین در سبک رسمی گفتار از طبقه بالای اجتماعی پیشی می گیرد، چون می خواهند خود را به طبقه اجتماعی بالا نزدیک کنند و آنها به طور افراطی به کاربرد صورت های معتبر و به گفته لباو "تصحیح افراطی"² می پردازند (مدرسی، 1368: 199).

2-3-2 متغیر سن

عامل مهم دیگر در پیدایش گوناگونی ها و تنوعات زبانی در سطح یک جامعه سن می باشد که جنبه بیولوژیک³ دارد. در سطح یک جامعه افراد در سنین مختلف، الگوهای رفتاری متفاوتی دارند. بنابراین ارتباط متغیرهای زبانی و متغیر سن را باید از دو جنبه یعنی درجه بندی سنی و نسل مورد بررسی قرار دهیم. زبان گروه های سنی متفاوت، با هم فرق دارد.

تعلق به هر گروه سنی، گرایش هایی ایجاد کرده که او را از گروه سنی دیگر جدا می سازد. در بین نوجوانان رفتارهای مغایر هنجارهای جامعه از جمله رفتارهای زبانی رواج دارد. در سنین کمتر صورتهای غیر معتبر بیشتر از بزرگسالان می باشد.

حاجی کاظمی (1383)، معتقد است هر فرد در طول دوران زندگی خود حداقل سه مرحله مختلف را که از نظر زبان شناسی دارای اهمیت است، طی می کند؛ 1- دوران کودکی و سنین اولیه زندگی که قواعد و واژگان پایه زبان را می آموزد، سپس 2- دوران نوجوانی و جوانی و سرانجام 3- مرحله بزرگسالی، که در دوران بزرگسالی فرد از لحاظ رفتار زبانی به الگوهای ثابت تری نسبت به مراحل قبلی زندگی خود دست می یابد. پژوهش ها نشان داده که سنین نوجوانی و جوانی بیشتر تمایل به استفاده از صورتهای غیر معتبر زبانی می باشد.

جامعه آماری این پژوهش 100 نفر از زنان قزوین هستند، که 50 نفر دارای تحصیلات دانشگاهی و 50 نفر دیگر، دارای تحصیلات غیردانشگاهی و همچنین نیمی از آنها دارای سن 20 تا 30 سال و نیمی دیگر 31 تا 40 ساله می باشند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

جدول 1 تحصیلات جامعه آماری

درصد	تحصیلات
50	دیپلم
32	لیسانس
15	فوق لیسانس

3	دکتری
100	جمع

50 درصد نمونه دارای مدرک دیپلم، 32 درصد لیسانس، 15 درصد فوق لیسانس و 3 درصد دکتری بوده اند. در این تحقیق پژوهشگران پرسشنامه ای با 10 سوال و با توجه به 5 کارگفت زیر را مطرح کرده اند: دعوت، تعارف، درخواست، عذرخواهی و خداحافظی. برای هر کارگفت دو پرسش در نظر گرفته شده و پاسخ پرسش ها از (الف تا د) است که سبک را می سنجد و این سبک ها به ترتیب رسمی محترمانه، رسمی عادی، محتاطانه و محاوره ای می باشند. در این پژوهش پس از مطرح ساختن پرسشنامه و گرفتن آمار مورد نظر در ارتباط با تک تک کارگفت ها، به این نتایج دست یافتیم، که در مورد کارگفت دعوت، افراد از سبک محتاطانه، در مورد کارگفت های تعارف و خداحافظی از سبک رسمی عادی، و در مورد درخواست و عذرخواهی از سبک رسمی محترمانه بیشتر از سایر موارد استفاده کرده اند.

3 - رابطه ی سبک گفتاری و سن زنان قزوین

در این پژوهش مقیاس اسمی (متغیر مقوله ای¹) در سبک گفتاری رسمی محترمانه، رسمی عادی، محتاطانه و محاوره ای می باشد. پس از تحلیل داده ها، رابطه دو متغیر سبک گفتار و سن مشخص شد که آنرا در جدول 2 نشان می دهیم

پرتال جامع علوم انسانی

جدول 2 جدول توافقی سن و سبک گفتاری

سبک گفتاری						
جمع	د محواره ای	ج محتاطانه	ب رسمی عادی	الف رسمی محترمانه		
500	71	88	145	196	از 20 تا 30 سال	سن
500	72	90	170	168	از 31 تا 40 سال	
1000	143	178	315	364	جمع	

I. categorical variable

جهت انجام این پژوهش، جامعه آماری 100 نفر بودند که هر کدام به 10 پرسش موجود در پرسشنامه پاسخ داده و تعداد 1000 پاسخ را به وجود آورده‌اند. همانطور که در جدول 2 با توجه به ارقام و داده‌ها مشاهده می‌شود، زنان جوان سنین (20-30) سال از سبک رسمی محترمانه بیشتر و از سبک محاوره ای کمتر استفاده می‌کنند و زنان سنین (31-40) سال از سبک رسمی عادی و سپس رسمی محترمانه بیشتر و از سبک محاوره ای کمتر استفاده می‌کنند.

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در این بخش نشان می‌دهد که هر دو گروه سنی تمایل به کاربرد سبک رسمی (محترمانه و عادی) دارند و از سبک محاوره ای کمتر استفاده می‌کنند و با افزایش سن زنان شهر قزوین کاربرد سبک رسمی تر و مودبانه تر بیشتر نمی‌شود.

3- رابطه ی سبک گفتاری و تحصیلات زنان قزوین

جدول 3 جدول توافقی تحصیلات و سبک گفتاری

سبک گفتاری						
جمع	د محاوره ای	ج محتاطانه	ب رسمی عادی	الف رسمی محترمانه		
500	79	91	153	177	دانشگاهی	تحصیلات
500	73	78	162	187	غیردانشگاهی	
1000	152	169	315	364	جمع	

به دلیل آنکه سبک گفتاری دارای مقیاس اسمی (متغیر مقوله ای) و تحصیلات نیز مقوله ای شده است، برای بیان رابطه ی این دو متغیر جدول توافقی این دو به صورت جدول 3 ارائه می شود:

همانطور که گفته شد جهت انجام این پژوهش، جامعه آماری 100 نفره هر کدام به 10 پرسش پاسخ داده و تعداد 1000 پاسخ را به وجود آورده اند. در این جدول با توجه به ارقام و داده ها اینگونه مشاهده شد که افراد گروه دانشگاهی و غیر دانشگاهی هر دو از سبک رسمی محترمانه بیشتر و از سبک محاوره ای کمتر استفاده می کنند، تنها با این تفاوت که گروه غیر دانشگاهی بیشتر از گروه دانشگاهی از سبک رسمی محترمانه و سپس رسمی عادی و کمتر از سبک محاوره ای استفاده کرده اند. پس نتایج حاصل از تحلیل داده ها در این قسمت نشان می دهد که هر دو گروه دانشگاهی و غیر دانشگاهی تمایل به کاربرد سبک رسمی محترمانه دارند، یعنی با کاهش تحصیلات زنان شهر قزوین کاربرد سبک رسمی تر و مودبانه تر کمتر نمی شود.

5- رابطه ی سبک گفتاری و انواع کارگفت های زنان شهر قزوین

نگارندگان ضمن انجام این پژوهش به نتیجه دیگری نیز دست یافتند و آن ارتباط بین انواع کارگفت ها و سبک های گفتاری است. بر اساس سوالات مطرح شده در پرسشنامه هر دو سوال مربوط به یک کارگفت بود. پس از تحلیل داده ها رابطه ی میان کارگفت ها و سبک های گفتاری مشاهده شد که آنرا در جدول 4 ارائه می دهیم.

جدول 4 جدول توافقی کارگفت ها و سبک گفتاری

الف رسمی محترمانه	ب رسمی عادی	ج محتاطانه	د محاوره ای	جمع	
46	43	75	36	200	دعوت
44	80	35	41	200	تعارف
107	74	8	11	200	درخواست
140	29	24	7	200	عذرخواهی
24	80	39	57	200	خداحافظی
364	316	178	142	1000	جمع

با توجه به جدول 4، برای دعوت بیشتر از سبک محتاطانه، برای تعارف و خداحافظی بیشتر از سبک رسمی عادی، برای درخواست و عذرخواهی بیشتر از سبک رسمی محترمانه استفاده شده است.

6- نتیجه گیری

پس از بررسی های لازم و مطرح ساختن تاثیر سبک گفتاری زنان قزوینی بر اساس دو متغیر سن و تحصیلات، به این نتیجه می توان رسید که با توجه به دو گروه سنی (20-30) و (30-40) سال، زنان گروه سنی کمتر (20-30) تمایل بیشتری به کاربرد سبک رسمی محترمانه و سپس سبک رسمی عادی دارند. گروه (31-40) سال تمایل بیشتری به کاربرد سبک رسمی عادی و سپس سبک رسمی محترمانه دارند. در نتیجه با افزایش سن زنان شهر قزوین گفتار آنها رسمی تر نمی شود بلکه تمایل به استفاده از سبک محاوره ای بیشتر می شود. با توجه به گروه تحصیلی (دانشگاهی و غیر دانشگاهی)، افراد هر دو گروه سبک رسمی محترمانه را برگزیدند به طور کلی، زنان شهر قزوین سبک گفتار رسمی دارند، که این آمار در سبک رسمی محترمانه بیشتر بوده و حتی کاربرد این سبک در بین غیر دانشگاهیان از افراد تحصیل کرده دانشگاهی بیشتر می باشد. این امر می تواند دلیل بر آن باشد که شاید آنها می خواهند به این طریق گفتار خود را به سطح افراد تحصیل کرده دانشگاهی برسانند، گفتار خود را ادبی تر و رسمی تر جلوه دهند.

منابع

- بابائی، غ. 1389. "تاثیر متغیرهای اجتماعی سن، تحصیلات و جنسیت بر کاربرد تکواژگونه های مختلف، پسوند اسم ساز/لوخ/در زبان ترکی (گوش کبودرآهنگی"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تاکستان
- باطنی، م. 1355. چهار گفتار درباره زبان، تهران: نشر آگاه
- _____ 1371. پیرامون زبان و زبان شناسی، تهران: نشر آگاه
- حاجی کاظمی، ن. 1383. "بررسی رعایت ادب در کنشهای بیانی زبان فارسی از دیدگاه زبان فارسی"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی
- ساموورا، لاری، ای پورتر، ریچارد و لیزا استفانی. 1379. ارتباط بین فرهنگها، ترجمه غلامرضا کیانی و اکبر میرحسینی، اصفهان، انتشارات باز
- سجودی، ف. 1385. بررسی کارکردهای متنی و ارتباطی تبلیغاتی بازرگانی رادیویی، مجله زبان و زبانشناسی، ش چهارم، تهران
- شاه نصری، ش. 1381. "بررسی هنجارهای واژگانی در تعاملات دختران نوجوان"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی
- صفوی، ک. 1383. درآمدی بر معنی شناسی، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، زبان و ادبیات، انتشارات سوره مهر. علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ضیاء حسینی، م. 1388. مبانی زبان شناسی، تهران: انتشارات رهنما
- طباطبائی، م. 1376. درآمدی بر زبان و جامعه، ترجمه پیتر ترادگیل، تهران: نشر آگاه
- عبایی، م. 1386. "بررسی سبک گفتاری زنان تهرانی بر اساس دو متغیر سن و تحصیلات"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه تهران
- عسگری، م. 1375. "تفاوت لفظی زنان و مردان در فارسی تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی

- کشاورز، م ح. 1371. "انتخاب صورتهای خطاب در فارسی تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده ادبیات و علوم انسانی
- محمدی، ز. 1389. "بررسی تاثیر سبک اداری بانکی (واژگان، اصطلاحات و ساختار) به گونه زبانی کارمندان بانک (بر حسب جنس، تحصیلات و سابقه خدمت"، پایان نامه کارشناسی ارشد، زبان شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران
- مدرسی، ی. 1368. *درآمدی بر جامعه شناسی زبان، تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی*
- همایون، ه. 1379. *واژه نامه زبان شناسی و علوم وابسته، چاپ اول، ویرایش دوم، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*

_Bain Bridge, E.O.(1994), *Sex differences*, The Encyclopedia of Language and Linguistics, Pergamon Press

_Cameron, D.(1996), "*The language-gender interface: resisting co-operation*" in Rethinking ed. V.Bergvall, J.Bing and A.freed, London: Longman, 31-53

_Coats, J.(1993), *Women, Men and Language*, London: Longman

_Fromkin, V.&Rodman, R.(1974), *An Introduction to Language*. 3rd, ed, New York: Holt, Rinehart and Winston

_Hudson, R.A.(1980), *Sociolinguistics*, London: Cambridge University Press

_____.(1996), *Sociolinguistics*, 2nd ed, Cambridge: Cambridge University Press

Jespersen, O.(1992), *The Woman' ins*, Cameron(eds), 225-241

_Labov, W.(1966), “ The social stratification of English”, New York and Washangton D.C: center for applied Linguistic

_____.(1966-2006), *The social Stratification of /r/ in New York City*: Labov department store study revisited, Patrick-Andre Mather, Universided de Puerto Rico

_____.(1972), "*Sociolinguistic Patterns*", In Coupland ,N and A, Jaworski(1997),eds, *Sociolinguistics: A reader and course book*, London: Mac Millan Press23-38

_Lakeoff,R.(1973), *Language and Women's Place*, Department of Linguistics,University of California,Berkeley,Cambridge University Press <http://www.Jstor.org>

_Richard, J.C.(1995),” Dictionary of Language and Applied Linguistic”, London: Longman

_Sapir, E.(1961), Male and Female Forms of Speech in Yana, *Language*,5

_Tanasoulas, D.(1999), *Why can't Woman Be Like a Man* <http://www.telfl.net/articles/Language.htm>

_ Trudgill,P.(1974), *Sociolinguistics, An Introduction to Language and Society*, Harmond Swooth: Penguin

_Yeganeh, A.(1374), Gender, Age, Politeness, Iran, Isfahan, University Press

_ Yule,G.(1996), “ The study of Language” 2nd ed, Oxford University Press